

проросійські політичні групи, які з українського мають лише номінальний паспорт громадянина України та юридичну реєстрацію. Якщо цього уникати чи робити замало, Україна програватиме «війну дискурсів», Голодомор 1932-1933 рр. та інші голоди будуть інтерпретуватись і утверджувати в українській громадській та світовій думці, що це всього на всього «результат тотального неврожаю в СРСР і боротьба проти куркулів, які не бажали ділитись країною рад». Третій висновок, тема голодомору не має бути частиною спекулятивних політичних риторик. Політики з низьким рівнем знань і освіти щодо вітчизняної історії, які не підкріплюють їх знанням і аналізом історичних джерел, наукових досліджень, свідчень очевидців, архівних матеріалів не мають права навіть коментувати і висловлювати свою думку, не спекулювати на історичній пам'яті – це обов'язок кожного свідомого українця.

Список використаних джерел:

1. Про Голодомор 1932-1933 років в Україні: Закон України від 28.11.2006. 376-V. Дата набрання чинності: 01.12.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-16> (дата звернення: 27.01.2020).

Єсенніков К.В.

студент,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДОВІРИ

Довіра є базовим елементом громадянського суспільства й виражає собою складне ієрархічне соціальне явище. Вона має характер очікування бажаного результату та базується на впевненості в правильності й ефективності дій об'єкта довіри, визнанні його діяльності як відповідної власним інтересам. Виокремлюють три види довіри: до себе, до інших людей, до світу. Також розмежовують довіру міжособистісну (як довіру до людей) та інституціональну (як довіру до абстрактних систем).

Довіра може набувати різної форми та мати символічне значення, наприклад, присяга або клятва. Водночас вона може триматися на особистій відданості [1].

Однією з форм політичної довіри є толерантність, про яку у своїх працях згадує дослідник О. Гйоффе, зазначаючи, що толерантність є початковим етапом розвитку довіри. Він вважав, що толерантна людина «прагне життя, на основі рівних прав та порозуміння один між одним» [2].

Поняття «політичної довіри» є дотичним до поняття «партнерська взаємодія» яке в свою чергу співвідносне з такими суміжними поняттями, як «соціальна взаємодія», «спільна діяльність», «співробітництво», «сприяння», «соціальне спілкування», «комунікація», «соціальний діалог».

Ще однією формою політичної взаємодії є соціальне партнерство. Партнерство притаманно кооперативній природі людини, формується в комунікативному дискурсі і ґрунтується на компромісі. Механізм партнерської взаємодії, з точки зору свідомого регулювання відносин між суб'єктами, є таким, що містить у собі наступні процедурні елементи: діалог, компроміс, консенсус, розподіл видів діяльності, кооперація, і спрямований на досягнення соціальної злагоди. Потенціал соціального й політичного партнерства є необхідною умовою становлення громадянського суспільства і соціальної, правової держави в умовах сучасних реалій українського суспільства.

Специфічними рисами-ознаками, які роблять громадянське суспільство особливим є: автономія і рівність суб'єктів, їхнє взаємне визнання і довіра, добровільно прийнята взаємна відповідальність та орієнтація на соціально значущі цілі [3].

Багато досліджень, що стосуються політичної довіри, було сформульовано щодо наростання кризи політичної довіри. Багато вчених обговорювали актуальність політичної довіри на більш концептуальному рівні, висували ідею правильної інтерпретації тенденцій та міжнаціональних відмінностей, обговорювали суспільні та політичні корені політичної довіри та вивчали її наслідки. Ці дебати та обговорення були цінними, привертаючи увагу до наукового розуміння політичної довіри та наближення меж наших знань.

Аналітично можемо розрізнати три варіанти загального наративу (історично складена інтерпретація певного аспекту дійсності, яка пов'язана з політичною кризою довіри до більш загальних криз у демократії).

Перший знаходить свій початок у 1970-х роках, стверджуючи, що дуже важливим є виживання демократичних режимів або спільнот, якщо політична довіра є низькою. «Демократична політична система не може довго існувати без підтримки більшості її громадян» [4], – зазначав Міллер. Наслідки були сформульовані в часи, коли політологи в основному були стурбовані стабільністю демократичних режимів. Незважаючи на те, що в наші дні сформульовано менш чітко, натяки на ризик того, що представницька демократія не витримує «довірчу кризу», продовжують проводитись у наукових та громадських дебатах. Це найбільш помітним є в літературі (про нові і перехідні демократії), де довіра потрібна «для підтримки режимів через економічну кризу або зовнішній шок» в умовах постійної громадської підтримки альтернатив представницької демократії [4].

Проте, починаючи з 90-х років, вчені все більше усвідомлюють, що високий рівень підтримки демократичних принципів і навіть демократичних показників самого режиму рухався одночасно з низьким рівнем довіри до інституцій та дійових осіб, що функціонують у цьому режимі. Криза демократії, передбачена в 1970-х роках, не відбулася. Натомість доводилося стверджувати, що представницька демократія сама по собі не повинна бути під загрозою в умовах низької або зменшеної політичної довіри, але, швидше за все, може пройти далекоглядні системні зміни в загальній категорії представницьких демократій [5].

Нарешті, третє, більш скромне твердження в літературі стверджує, що низький рівень політичної довіри не обов'язково спричиняє кризу представницької демократії та/або її інститутів, а скоріше відбиває демократичну недугу.

В політичному просторі довіра наділена такими ж характеристиками, потребує таких же умов для існування та реалізує такі ж самі функції, як і в міжособистісному спілкуванні, і виконує когнітивну, комунікативну, регулятивну, стабілізуючу функції. Деякі з функцій довіри та умов її конструювання є більш значущими та формоутворюючими саме в політиці. Критерієм виникнення міжособистісної довіри є орієнтування суб'єкта на взаємність, безпеку та надію, справедливість.

У суспільстві довіра спочатку формується на основі міжособистісної взаємодії та співпраці через формальні і неформальні інститути. У такій формі довіра стає основою для створення все більш розгалуженої мережі інститутів громадянського суспільства, проростаючи до загально-

державного рівня. Такі тенденції породжують практики взаємодій і, відповідно, слугують втіленням та продовженням довіри до інститутів політичної системи в цілому. Довіра формується в результаті довготривалої еволюції суспільства та рівень довіри слугує фундаментальною основою стабільності соціальної структури [6, с. 133-136].

Довіра виступає значущим фактором в підтриманні соціального порядку, бо саме в соціальній взаємодії відбувається обмін послугами, цінностями, ресурсами. Взаємодія та співпраця між людьми обумовлена самими характеристиками громадянського суспільства, до яких можна віднести: громадянське залучення; політичну рівність; солідарність, довіру і терпимість; асоціації [7, с. 134].

Отже, незважаючи на концептуальні відмінності між різними об'єктами політичної довіри, емпірично виражена довіра до різних політичних інститутів – парламенту та уряду, поліції та системи правосуддя – сильно взаємопов'язана. Хоча рівні довіри можуть відрізнятися на сукупному рівні, багато громадян не проводять сильної різниці між різними політичними інституціями.

Однією з найефективніших моделей формування політичної довіри в сучасному суспільстві є електронна демократія – сучасна форма політичної комунікації. Політична комунікація – це процес передавання політичної інформації, завдяки якій вона циркулює від однієї частини соціальної спільноти до іншої (горизонтальна комунікація) та між політичною і соціальною системами (вертикальна комунікація) [8, с. 103-108]. Найактивніше політична комунікація формує інформаційне поле у період передвиборчої боротьби, що можна спостерігати кожні вибори. Домінуючою є саме вертикальна комунікація, для якої характерною є проблема відсутності зворотного зв'язку. Ця вада властива майже всім представницьким формам правління, що перебувають на етапі становлення. Одним з можливих засобів подолання цього є впровадження до механізмів урядування принципів і процедур «електронної демократії».

О. Кучабський і С. Погорелий зазначають, що з розвитком нових комунікативних технологій приходить нова, третя велика епоха демократії. Аналіз ролі Інтернету, як гаранта демократії, є одним з найперспективніших напрямів у сучасній політичній теорії, в тому числі і як інструмент завоювання довіри у передвиборчих перегонях [9, с. 103-108].

Політична довіра має ті самі теоретичні зв'язки з політичним капіталом, що і соціальна довіра з соціальним капіталом. Ідея політичної

довіри та політичного капіталу є сучасною соціально-науковою версією класичної концепції братства, разом із свободою та рівністю є необхідною умовою демократії.

Отже, сучасний політичний простір реальної демократії постає як простір влади довіри, основою якої є саме ціннісно-нормативне підґрунтя, однак реалізація його залежить від способів безпосереднього втілення в життя, від його функціонування в політичній системі соціуму. Вразливість демократії полягає в тому, що руйнація довіри внаслідок цинічного тривалого зловживання владою є надзвичайно болючою та деструктивною для соціуму в цілому, тому криза довіри може бути подолана шляхом поступового формування культури довіри як результату взаємодії базових векторів довіри, увиразнюючи орієнтири надійності, безпечності та ефективності шляхом легітимації порядності та професійної компетентності.

Порядності та професійна компетентність є надзвичайно важливим чинником формування політичної довіри як до окремої особи, політичного діяча, лідера чи чиновника, а й до системи в цілому, ще Вебер зауважував що влада повинна бути побудована на знаннях, якщо ці посадові особи здатні продемонструвати професіоналізм і відповідальність, і пристрасність у своїй діяльності – довіри їм буде більше.

Список використаних джерел:

1. Адам Б. Селігман. Ідея громадянського суспільства / Пер. з англ. О. Камінського. – К., 2000. – 248 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/selig/sel.htm>
2. Шандор. Ф. Легітимація влади: і довіра, і толерантність як чинники соціального буття. № 4. – 2011. Український науковий журнал «Освіта регіону». – С. 225.
3. Гегель Г. Громадянське суспільство. Філософія політики: Хрестоматія. У 4 т. / Г. Гегель. – К.: Знання України, 2003. – Т. 2 – С. 63-176.
4. Чабанна М. В. Довіра до політичних інститутів: передумови та наслідки для демократії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Magisterium_p_2014_58_4
5. Шаповаленко М. В. Політична стабільність та політичний капітал в умовах трансформації суспільства. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Magisterium_p_2014_58_4

21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nchnpu_022_2014_14_10

6. Славко Т. О. Політична довіра у багатоскладовому політичному просторі / Т. О. Славко. – Наукові праці. Політологія. – 2012. – С. 133-136.

7. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення: монографія / О. Радченко – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – 380 с.

8. Джонсон Д. Екзистенціальні аспекти довіри / Д. Джонсон, А. Мельников // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – № 1. – 2009. – С. 78-92.

9. Кучабський О., Погорелий С. Довіра до органів публічної влади як ключовий фактор ефективності системи державного управління / О. Кучабський, С. Погорелий. – Державна політика. – 2006. – С. 103-108.

Козьмініх А.В.

кандидат політичних наук, доцент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Зростання важливості інформації в сучасному світі, а також прискорення загальносвітових процесів інформатизації суспільства призвели до закономірного ускладнення суспільних відносин в цій сфері, а також зумовили появу нових напрямів діяльності української держави. Йдеться про цілеспрямовану діяльність органів державної влади України щодо вирішення суспільних проблем та формування дієвої державної політики, яка би дозволяла досягати соціально значущих цілей розвитку суспільства в новітніх інформаційних умовах. Головним та актуальним завданням політичних зусиль в цьому контексті стає забезпечення ефективної регламентації та координації дій усіх учасників інформаційних процесів, що, в свою чергу, закономірно зумовлює виникнення та функціонування значної кількості інституцій, що формують та реалізують державну інформаційну політику в Україні.

Враховуючи особливості інформаційної сфери, під державною інформаційною політикою ми розуміємо сукупність напрямів і способів діяльності компетентних органів держави з контролю, регулювання та